

Tartu Ülikool

Sotsiaalteaduste valdkond

Narva kolledž

Õppekava Koolieelse lasteasutuse õpetaja mitmekeelses õppekeskkonnas

Meelika Jürnas

**LASTEAIAÕPETAJATE TEADLIKKUS MUUSEUMI
HARIDUSPROGRAMMIDE KASUTAMISE
VÕIMALIKKUSEST VARAJASES KEELEKÜMBLUSES**

Bakalaureusetöö

Juhendaja Kaja Visnapuu MA

Narva 2025

KINNITUS

Olen koostanud töö iseseisvalt. Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, põhimõttelised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on viidatud.

Lõputöö on koostatud, lähtudes Tartu Ülikooli Narva kolledži sotsiaalteaduste valdkonna üliõpilaste lõputööde koostamise ja vormistamise juhendi nõuetest.

(allkirjastatud digitaalselt)

Meelika Jürnas

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Meelika Jürnas,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose „Lasteaiaõpetajate teadlikus muuseumi haridusprogrammide kasutamise võimalikkusest varajases keelekümbluses”, mille juhendaja on MA Kaja Visnapuu reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.

3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Meelika Jürnas

Narvas, 17.05.2025. aastal

SUMMARY

The topic of my bachelor's thesis is “ Kindergarten teachers' awareness of the possibility of using museum educational programs in early language immersion”.

The aim of the bachelor's thesis is to determine preschool teachers’ awareness of the possibility of using museum educational programs to support language immersion for preschool-aged children.

The purpose of the research is to find out how aware preschool teachers are of the possibility of using museum educational programs to support language immersion for preschool-aged children, and what their attitude is toward using museums as a learning environment.

To achieve the aim of the research, I have formulated two research questions:

1. How aware are preschool teachers of the possibility of using museum educational programs to support language immersion for preschool-aged children?
2. What is the attitude of preschool teachers toward using museums as a learning environment?

The thesis is structured in several chapters, providing an overview of the history and models of language immersion, their pedagogical foundations, and their connection to museum education. Additionally, the research includes an analysis of the websites of Tallinn city museums, revealing that several institutions offer dedicated language immersion programs for preschool children. The use of these programs, however, largely depends on the knowledge and attitudes of kindergarten teachers.

The results of the study show that while kindergarten teachers are generally aware of the principles of language immersion and recognize the educational value of museums, their practical use of museum programs remains limited. Slightly more than half of the respondents reported incorporating museum-based educational activities into their teaching. Although there is a shared belief among teachers that museum programs can meaningfully support early language immersion, many feel inadequately prepared to implement them effectively.

To bridge this gap, the study suggests organizing targeted professional development opportunities, including hands-on training and collaborative activities with museum educators. Such efforts would enhance teachers' methodological competence and foster closer cooperation between kindergartens and museums.

In conclusion, this research highlights the untapped potential of museum educational programs as supportive tools in early language immersion. Its findings contribute to a better understanding of how open learning environments, such as museums, can enrich preschool language education and offer practical implications for improving collaboration between early childhood educators and museum professionals in Estonia.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
1. KEELEKÜMBLUSE AJALUGU, LIIGID NING VARAJANE KEELEKÜMBLUS ALUSHARIDUSES.....	5
1.1. Keelekümbelse ajalugu.....	5
1.2. Keelekümbelse liigid	7
1.3. Varane keelekümbel alushariduses	8
2. ÕPIKESKKOND. MUUSEUM ÕPIKESKKONNANA	12
2.1. Õpikeskkond	12
2.2. Muuseumi mõiste ja ülesanded.....	13
2.3. Muuseum kui õpikeskkond.....	14
2.4. Keelekümbelprogrammid Tallinna linna muuseumides	15
3. UURIMISTÖÖ METOODIKA	20
3.1. Uurimistöe eesmärk ja uurimisküsimused.....	20
3.2. Uurimistöe meetodika valik ja kirjeldus.....	21
3.3. Valimi moodustamine ja kirjeldus	22
3.4. Uurimistöe protseduuri kirjeldus	23
4. ANKEETKÜSITLUSE TULEMUSED JA ARUTELU	24
4.1. Alushariduse õpetajate teadlikkus muuseumi haridusprogrammide kasutamise võimalikkuse kohta eelkoolialiste laste keelekümbelse toetamiseks	24
4.2. Alushariduse õpetajate hoiak muuseumi haridusprogrammide kasutamisest eelkoolialiste laste keelekümbelse toetamiseks	28
5. JÄRELDUSED JA ETTEPANEKUD.....	32
KOKKUVÕTE	35
KASUTATUD KIRJANDUS.....	36
LISA. Küsimustik	41

SISSEJUHATUS

Käesolevaks ajaks on Eestis võetud suund minna üle eestikeelsele haridusele. Üleminek eestikeelsele haridusele algas lasteaedades ning 1. ja 4. klassis 2024. aastal ja kestab hetkel kehtiva koalitsioonileppe alusel kuni 2030. aastani (Haridus- ja Teadusministeerium, 2023).

Aastate jooksul on üha enam tähelepanu pööranud teise kodukeelega laste varajasele riigikeele õppimisele, kusjuures üheks kõige perspektiivikamaks ja tulemuslikumaks lähenemiseks peetakse keelekümblusprogrammi. Eestis on varajane keelekümblusprogramm kasutusel lasteaedades alates 2003. aastast ning koolides alates 2000. aastast (Kukk jt, 2012). Keelekümbluslik lähenemine annab muu kodukeelega lastele võimaluse õppida teist keelt läbi tegevuse võõrkeelses keelekeskkonnas viibides. Varase keelekümbluse programmidega alustatakse lasteaias kui lapsed on umbes viieaastased, või esimeses klassis.

Üheks varajase keelekümblusliku lähenemise võimaluseks on muuseumi haridusprogrammide rakendamine keelekümbluse kontekstis. Muuseumid oma atraktiivsete väljapanekute ja mitmekesiste eksponaatidega pakuvad väidetavalt lastele ideaalseid tingimusi uute sõnade õppimiseks. Lisaks sisaldavad muuseumide haridusprogrammid avatud küsimusi, mis soodustavad küllastajate vahelist suhtlust, ning eksponaatidel kasutatakse sageli silte, mis loovad täiendavaid võimalusi keeleõppeks (Henderson, Atencio, 2007; Lester jt, 2023). Muuseumides leidub sageli ka elavaid eksponaate või kolmemõõtmelisi mudeleid, mis võivad pakkuda lastele rikkalikumat ja kaasahaaravamat vaimset kogemust kui see, mida nad tavapäraselt õpikutes näevad (Cox-Petersen jt, 2003; Lester jt, 2023). Seetõttu on leitud, et muuseumikülastused toetavad laste keeleõpet ja keelelise väljendusoskuse arengut (Lester jt, 2023; Rodriguez & Tamis-LeMonda, 2011).

Muuseum on ühiskonna ja selle arengu teenistuses tegutsev alaline kultuuri- ja haridusasutus, mille missiooniks on säilitada kultuuriline järjepidevus ning siduda minevikukogemus tulevikuga. Muuseumid kujundavad ja hoiavad ühiskonna identiteeti, vahendades meie lugu nii Eesti elanikele kui ka rahvusvahelistele küllastajatele. Neil on märkimisväärne sotsiaalne ja majanduslik mõju ning suur potentsiaal kaasa aidata haritud, säästlikuma ja avatud ühiskonna kujunemisele. Samuti panustavad muuseumid inimeste heaolusse ning on loovuse ja innovatsiooni allikaks (Kultuuriministeerium, 2025).

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kuna muuseumi ülesandeks on koguda, säilitada, uurida ja ka vahendada kultuuri- ja loodusväärtusi, siis muuseum on oma olemuselt haridusliku suunitlusega asutus. Seni ei ole minule teadaolevalt piisavalt uuritud muuseumiharidust kui ühte varajase keelekümbelse toetavat avatud õpikeskkonda. Tallinna linna muuseumite kodulehti uurides selgus, et erinevad muuseumid pakuvad lasteaiaaalistele lastele ka keelekümbelseprogramme ning nende võimaluste kasutamine sõltub lasteaiaõpetaja teadmistest ja hoiakutest.

Bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada lasteaia õpetajate teadlikkus muuseumi haridusprogrammide kasutamise võimalikkusest eelkooliealiste laste keelekümbelse toetamiseks.

Uurimuse käigus soovin teada saada kui teadlikud on lasteaiaõpetajad võimalikkusest kasutada muuseumi haridusprogramme eelkooliealiste laste keelekümbelse toetamiseks ning milline on lasteaiaõpetajate hoiak muuseumite õpikeskkonnana kasutamise suhtes.

Uurimustöö eesmärgi saavutamiseks püstitasin kaks uurimisküsimust:

1. Kui teadlikud on lasteaiaõpetajad muuseumi haridusprogrammide kasutamise võimalikkusest eelkooliealiste laste keelekümbelse toetamiseks?
2. Milline on lasteaiaõpetajate hoiak muuseumi õpikeskkonnana kasutamise suhtes?

Minu lõputöö koosneb viiest peatükist, mis jagunevad omakorda alapeatükkideks. Töö esimeses osas annan ülevaate keelekümbelse ajaloo ja eripärast ning tutvustan keelekümbelse liike. Töö teises osas annan ülevaate muuseumikeskkonna teoreetilistest lähtekohtadest, kus vaatlen muuseumi olemust ja hariduslikku rolli ning annan ülevaate keelekümbelseprogrammide Tallinna linna muuseumides. Kolmas peatükk tutvustab uurimustöös kasutatud uurimismeetodit ja valimit ning analüüsi põhimõtteid. Neljas peatükk annab ülevaate uurimistulemustest ja arutlen küsitlustulemuste üle. Viiendas peatükis teen järeldused ning esitan järeldustel põhinevad ettepanekud. Töö lõpetab kokkuvõtte eesti ja inglise keeles. Töös on kasutatud 46 kirjandusallikat, kuhu kuuluvad eesti ja välismaa autorite artiklid ning tööle on lisatud ka kasutatud ankeetküsimustik.

1. KEELEKÜMBLUSE AJALUGU, LIIGID NING VARAJANE KEELEKÜMBLUS ALUSHARIDUSES

1.1. Keelekümbluse ajalugu

Keelekümblus töötati välja Kanadas eesmärgiga pakkuda Quebeci provintsis elavatele inglise keelt kõnelevatele õpilastele võimalust omandada prantsuse keel. Prantsuse keele õppimine oli Quebecis eriti oluline, kuna sellest oli saanud provintsi ametlik keel ning ühtlasi Kanada teine riigikeel (Rannut, 2004). Esimesed keelekümblusklassid avati 1965. aastal St Lambertis, kus programm osutus niivõrd edukaks, et vanemate initsiatiivil hakati seda rakendama üle kogu riigi (Rannut, 2004).

2001. aasta alguses käivitati Eestis Kanada Rahvusvahelise Arengu Agentuuri toetusel varane täielik eesti keele kümblus, mille eeskujuks oli Kanada prantsuse keele keelekümblusprogramm. Mõiste „keelekümblus“ võeti Eestis kasutusele 1990. aastatel, kui Ülemnõukogu Presiidiumi keelekaitsekomisjon kinnitas keeleameti 1992. aasta tööplaani. Terminit hakati esmakordselt kasutama tollases keeleameti väljaannetes (Rannut, 2004).

Esimeste keelekümbluskoolide teke Eestis ulatub 1980. aastate lõppu, mil keelekümblusklassid loodi Kohtla-Järvel, Aseris, Valgas ja Tartus, piirkondades, kus oli arvukalt vene emakeelega õpilasi, kes soovisid õppida eesti koolides. Algusaastatel ei rakendatud Eestis siiski Kanada eeskujul keelekümblusprogramme, vaid lähtuti Ameerika Ühendriikides, eelkõige Californias, kasutusel olnud mudelitest. Seal kasutati keelekümblust vahendina inglise keelt mitte kõnelevate sisserändajate õpetamiseks ühe-kahe aasta jooksul, et valmistada neid ette üleminekuks tavapärasesse ingliskeelsesesse koolisüsteemi (Rannut, 2004).

Vähemusrahvuste integratsioon on olnud Eesti valitsuse jaoks üks olulisemaid prioriteete. Riigikeele ladusat valdamist peetakse mitte-eestlaste poliitilise, majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise lõimumise esmaseks eelduseks. Pärast Eesti iseseisvuse taastamist 1991. aastal kuulutati eesti keel riigikeeleks ning ühtlustati eesti- ja venekeelsete koolide õppekavad, suurendades oluliselt eesti keele tundide arvu vene õppekeelega koolides. Sellest hoolimata ei

saavutatud soovitud tulemusi eesti keele kui teise keele õpetamisel – paljude venekeelsete keskkoolide lõpetajate keeleoskus ei olnud piisav, et edukalt toime tulla tööturul või jätkata õpinguid kõrghariduses. Seetõttu asusid üha enam vene keelt kõnelevaid lapsevanemaid otsima võimalusi, mis aitaksid nende lastel edukalt toimida mõlemas keeleruumis, säilitades samal ajal oma kultuurilise identiteedi. Selle perioodi küsitlused näitasid, et vanemad eelistasid õppekava, mis oleks osaliselt eesti- ja osaliselt venekeelne (Pavelson, 1998, lk 178-179).

1999. aasta jaanuaris külastas kaheksa Eesti keelekümblusprogrammi võtmeisikut Kanadat, et tutvuda kohalike keelekümbuskoolide töökorralduse ja õppekavadega. Visiidi tulemusel ning koostöös asjaomaste ekspertidega jõudis Haridusministeerium otsusele, et Eesti kontekstis sobib rakendamiseks kõige paremini varane täielik keelekümblus. Järgneva kümne kuu jooksul töötati välja keelekümblusprogrammi rakendamise raamkava, mis lähtus soovitud õpitulemustest. 2000. aasta märtsis käivitati Kanada Rahvusvahelise Arengu Agentuuri toetusel nelja-aastane koostööprojekt Eesti Vabariigi Haridusministeeriumi ja Toronto Koolivalitsuse vahel. Projektiga liitusid ka Vaasa Ülikool ja Soome Kooliamet. Üldhariduskoolid, kes programmis osalema hakkasid, valiti välja konkursi teel, tingimused töötati välja koostöös Haridusministeeriumiga. Koolide valiku tegi komisjon, kuhu kuulusid eri huvigruppide, sh vene kogukonna esindajad. Valiti välja neli kooli, kus 2000. aasta septembris alustasid viis esimest klassi varase täieliku keelekümbluse põhimõttel õppetööd, kokku 134 õpilast (Harno, 2021).

Programmi elluviimisel täitis keskset rolli samal aastal oktoobris asutatud Keelekümbluskeskus. Selle peamiseks eesmärgiks oli toetada valitsuse strateegiat, mille kohaselt tuli soodustada mitteeestlaste lõimumist Eesti ühiskonna poliitilisse, sotsiaalsesse ja majandusellu, säilitades samas vähemusrahvuste emakeeleoskust. Keelekümbluskeskus vastutas programmi planeerimise ja koordineerimise, õppekavade, õppematerjalide ja seirevahendite väljatöötamise ning koolide vahelise infovahetuse korraldamise eest. Samuti tegeles keskus õpetajate koolitamise, koolitajate võrgustiku arendamise ja vastavate õppevahendite koostamisega (Harno, 2021).

1.2. Keelekümbluse liigid

Keelekümblus on üks lõimitud aine- ja keeleõppe (edaspidi *LAK-õpe*) viisidest, mis toetab mitmekeelsuse kujunemist ja mille puhul hariduse omandamisel kasutatakse kahte või enam keelt. LAK-õpe on üldmõiste, mille puhul eri õppeainete sisu õpitakse võõrkeele (teise keele) kaudu. Õppe tõhusus tagatakse tähelepanu fookuseerimisega samaaegselt ainesisu, keele- ja õpioskuste arendamisele (Keelekümblusprogrammi toetuse taotlemise ..., 2022, § 3 lg 1 ja 2).

Keelekümbluses on kolm mudelit: varane, keskmine ja hiline keelekümblus. Antud töö kontekstis tutvustan varajast ja keskmist keelekümblust, mis on seotud eelkooliealiste ja algklassi õpilastega.

Varane keelekümblus

Varase keelekümbluse programmidega alustatakse tavaliselt lasteaias või esimeses klassis, kui õpilased on umbes viieaastased. Täieliku varase keelekümblusprogrammi korral toimub kogu õpetus 1. kuni 3. või 4. klassini ainult sihtkeeles, kusjuures täpne klasside arv võib piirkonniti erineda. Mõnes koolis alustatakse järk-järgult emakeelse õppega juba teisest klassist, teistes aga alates neljandast klassist või hiljem. Esimese keele õpetus algab keeletundidena vastavalt riiklikule õppekavale ning edaspidi lisanduvad ka teistes ainetes (nt matemaatika, loodusõpetus) emakeelsed tunnid. Tähtis on, et ühe kooliaasta jooksul ei õpetata ühtki ainet mõlemas keeles, vältimaks tõlkimisele tuginemist.

Varase osalise keelekümblusprogrammi puhul toimub ligikaudu pool algkooli õppetööst teises keeles ning ülejäänud osa emakeeles. Õppetöö algusest alates jaotatakse õppeained kahe keele vahel selliselt, et ühe kooliaasta jooksul ei õpetata ühtegi ainet paralleelselt mõlemas keeles. Õpetajad ei tõlgi tavapäraselt teises keeles edastatud teavet emakeelde, kuna see võib õpilasi viia tõlkepõhise arusaamise harjumuseni ning vähendada nende aktiivsust teise keele kasutamisel. Erandiks ühe keele – ühe õppeaine põhimõttest on õigekeeletunnid, mida õpetatakse võimalusel mõlemas keeles, eelistatult eri õpetajate poolt. (Mehisto, 2005, lk 10-11).

Keskmine keelekümblus

Keskmise keelekümbluse programmide puhul toimub õpetus lasteaiast kuni neljanda või viienda klassini valdavalt õpilaste emakeeles. Ettevalmistus keelekümbluseks hõlmab igapäevast 30–60-minutilist sihtkeelset õpetust, mille käigus omandatakse keele baastadmisi. Õppeainete õpetamine sihtkeeles algab tavaliselt algkooli keskastmes, enamasti neljandas klassis, kui lapsed on umbes üheksa- kuni kümneaastased. Perioodil neljandast kuuenda klassini, viimast käsitletakse Quebeci süsteemis algkooli lõppklassina, jaotub õppetöö keskmiselt võrdselt esimese ja teise keele vahel. Keskkoolis jätkub õpe mõlemas keeles, kuid keelte osakaal võib varieeruda sõltuvalt koolist ja piirkonnast (Mehisto, 2005, lk 11).

1.3. Varane keelekümblus alushariduses

Keel on aluseks kõigile hariduse aspektidele. Selleks, et koolis edukalt toime tulla, peavad lapsed valdama nii igapäevast suhtluskeelt kui ka akadeemilist keelt. Lapsed, kelle keelekasutus on kooliea alguses tugevam, saavutavad haridustee vältel ja selle lõppedes paremaid õpitulemusi. Sellest tulenevalt on mitmekeelsete laste arengu toetamine hariduse varajases etapis, st alushariduses, kriitilise tähtsusega nende akadeemilise edukuse kujundamisel. See loob võimaluse kasutada ära kakskeelsusega kaasnevaid kognitiivseid, sotsiaalseid ja keelelisi eeliseid (Faitaki jt, 2021, lk 126).

Alushariduses põhineb õppe- ja kasvatustegevus arusaamal, et laps omandab keelt erinevate tegevuste kaudu ning lasteasutuses ei toimu õpe samal viisil nagu koolis ainetundide formaadis. Keeleõpe toimub loomuosaselt matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise ja muude tegevuste kaudu. Eesti keele õppimine ja omandamine toimub lõimitult erinevates õppe- ja kasvatustegevustes, mis moodustavad aluse ka eesti keele kui teise keele õpetamise käsitlusele (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, 2008).

Eestis rakendatakse keelekümblust õppeviisina erinevate keelekümblusprogrammide mudelitena nii lasteaedades kui põhikoolides, kus sihtkeeleks on eesti keel või kahe-suunalise keelekümbluse korral nii eesti kui ka vene keel. Lasteaedades tähendab keelekümblusprogrammiline õpe vähemalt

50% ulatuses sihtkeelset õpet ning põhikoolis ulatub see määr vähemalt 60%-ni. Keelekümblusrühmades ja -klassides toimub õpetajate koostöös samaaegne ja eesmärgipärane teadmiste, keele ning õpioskuste arendamine. Keelekümbelsele omaseid põhimõtteid ja meetodeid rakendatakse laialdaselt ka tavarühmades ja -klassides (Harno, 2021, lk 7). Keelekümblusprogrammi edukuse eelduseks on kvalifitseeritud õpetajad, kes valdavad eesti keelt emakeele tasemel. Lisaks on oluline pakkuda sihtkeeles õpetavatele aineõpetajatele süsteemset tuge, sealhulgas koolitusi ning juhendamist, et toetada neid tänapäevase õpikäsituse rakendamisel (Oad, 2021). Keelekümblusprogrammi mudelid määratlevad õppija kokkupuute kestuse sihtkeelega, samuti keeleõppe intensiivsuse ja selle osakaalu õppeprotsessis (Harno, 2021, lk 8).

Eesti keelekümblusprogrammi mudelid lasteaias:

Täieliku keelekümbelse korral toimub õppe- ja kasvatustegevus üksnes eesti keeles, alustades 5-aastaste vene kodukeelega lastega. Lapse emakeele eakohase arengu toetamise eest vastutab selle mudeli puhul lapsevanem (Harno, 2021, lk 8).

Osalise keelekümbelse korral toimub õppe- ja kasvatustegevus rühmas nii vene kui ka eesti keeles, alustades 3-aastaste vene kodukeelega lastega. Rühmas tegutsevad paralleelselt eestikeelne ja venekeelne õpetaja (Harno, 2021, lk 8).

Kahesuunalise keelekümbelse puhul komplekteeritakse rühm võrdselt eesti ja vene kodukeelega 3–4-aastastest lastest. Õppe- ja kasvatustegevus toimub vaheldumisi eesti ja vene keeles (Harno, 2021, lk 8).

Keelekümblusprogrammi väärtused:

Jätkusuutlikkus – keelekümblusprogrammi arendamisel lähtutakse riiklikest strateegiadokumentidest ning Eesti haridus- ja keelepoliitilistest suunistest.

Koostöö ja kaasamine – programmi arendamise ja tegevustesse kaasatakse keelekümblusvõrgustiku liikmed ja partnerid.

Mitmekultuurilisus – eestikeelse kultuuriruumi väärtustamise kõrval peetakse oluliseks ka mitmekeelsuse ja mitmekultuurilisuse toetust.

Vastastikune austus – kujundatakse ühine väärtusruum, kus austatakse iga inimest ja tema keelelist-kultuurilist tausta.

Kvaliteet – tähtsustatakse õppe- ja arendustegevuste kvaliteeti ning tulemusi; õppetöös järgitakse keelekümbeluse põhimõtteid ja metoodikat (Harno, 2021, lk 11).

Lasteaia keelekümbelusprogrammi põhimõtted :

Lapsekeskne rühmaruum – lapsed katsetavad keelekasutust julgesti, õppides vahetute kogemustest ja suhtlemisest kaudu ümbritseva maailmaga. Õpetajad lähtuvad laste huvidest, vajadustest ja tugevustest.

Individaalne sobivus – õppeprogrammid ning laste ja täiskasvanute ühistegevused peavad arvestama laste individuaalseid erinevusi, sealhulgas isikupärast arengutempot, õppimisstiili ja perekondlikku tausta.

Õppimine mängu kaudu – õpetajad soodustavad sihtkeele kasutamist mängulistest tegevustes nii rühmaruumis kui ka õues. Mäng toimub eesmärgistatud tegevuskeskustes, kus toetatakse keelelist arengut.

Perekonna osalus – lapsevanemad on teadlikud keelekümbelusprogrammi põhimõtetest, suhtlevad regulaarselt õpetajatega lapse arengute teemal ning osalevad ühiselt väljasõitudel ja muudes õppeüritustes. Vanemaid nähakse oluliste partneritena.

Järjekindel sihtkeele kasutamine – õpetaja suhtleb lastega üksnes eesti keeles. Ta ei tõlgi, vaid toetab suhtlust näiteks lausealguste või sõnavihjetega, esitab abistavaid küsimusi, kasutab kehakeelt ja miimikat, kuulab tähelepanelikult ning näitab, et lapse jutt on talle huvipakkuv. Keelevigu ei parandata otseselt, vaid asendatakse sobivate väljenditega, pakkudes laste mõtetele arendavaid lisandusi. Liigne parandamine võib pärssida lapse soovi keelt aktiivselt kasutada.

Õpetajate koolitus ja metoodiline tugi – keelekümbelusprogrammi kvaliteedi tagamiseks arendatakse koolitajate väljaõpet, õppematerjale ja õppekavasid ning luuakse piirkondlikke

metoodikakeskusi, mis toetavad õpetajaid praktilise nõustamise ja juhendamise kaudu (Talts jt, 2008).

Lapse huvi eesti keele, kultuuri ja traditsioonide vastu toetavad talle lähedased täiskasvanud, eeskätt lapsevanemad ja õpetajad. Lapse keeleomandamise tulemused sõltuvad suurel määral tema igapäevasest keelekeskkonnast ja ümbritsevate täiskasvanute toetavast suhtumisest.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et varajast keelekümblust iseloomustab põhimõte, mille kohaselt tuleks keeleõppega alustada võimalikult varakult, mil lapse keelekasutus on paindlik ja areng dünaamiline. Õppetöö peab lähtuma lapse huvidest ja arengutasemest, pakkuma mängulisi õppetegevusi ning võimaldama lapsele valikuvabadust, mis toetab täisväärtuslikku arengut, arvestades tema emotsionaalset ja individuaalset eripära. Lasteaias rakendatav keelekümblus on lapsekeskne ja arendav õppeviis, mis toetab toimiva kakskeelsuse kujunemist ning võimaldab keele omandamist loomulikul viisil – sarnaselt emakeele õppimisele.

2. ÕPIKESKKOND. MUUSEUM ÕPIKESKKONNANA

2.1. Õpikeskkond

Mõiste „õpikeskkond“ viitab potentsiaalsele kohale või ruumile, kus toimub õppimine (Nissim jt., 2016). Hariduse ja kasvatuse sõnaraamatu kohaselt mõistetakse õpikeskkonna all erinevaid õppimist mõjutavaid tegureid, nagu õppemeetodid, õppevahendid, kaasõppurid, õpperuumid, virtuaalset keskkonda jm (Erelt, 2014). Põhikooli riiklik õppekava määratleb õpikeskkonna kui vaimse, sotsiaalse ja füüsilise keskkonna koosluse, milles õpilased arenevad ja õpivad (Põhikooli..., 2011). Koolieelse lasteasutuse seaduse kohaselt on lasteasutuse põhiülesandeks luua õpikeskkond, mis toetab lapse tervikliku isiksuse kujunemist (Koolieelse lasteasutuse seadus, 1999). Selliseks õpikeskkonnaks võib olla nii rühmaruum või lasteaia õueala kui ka raamatukogu, muuseum, park või õpperajad – kõik keskkonnad, mis toetavad lapse arengut ja õppimist (Nissim jt., 2016).

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava (2008) rõhutab, et õppetegevuse kavandamisel ja läbiviimisel toetab õppe- ja kasvatustegevus lapse kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut. Selle tulemusena kujuneb lapsel terviklik ja positiivne minapilt, tekib arusaam ümbritsevast keskkonnast ning areneb eetilise käitumine, algatusvõime, esmased tööharjumused, kehaline aktiivsus ja teadlikkus tervise hoidmise olulisusest. Samuti kujunevad mängu-, õpi-, sotsiaalsed ja enesekohased oskused.

Õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel ning läbiviimisel võetakse arvesse laste individuaalseid eripärasid, sealhulgas nende võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu, terviseseisundit jm. Pedagoogid on laste arengu suunajad ning arengut toetava õpikeskkonna loojad. Õpetaja kaasab lapsi tegevuste kavandamisse ning suunab neid tegema valikuid, lähtudes põhimõttest, et laps peab olema tegevustes aktiivne osaleja (Koolieelse..., 2008). Õppimine on elukestev protsess, mille käigus toimuvad muutused teadmistes, hoiakutes, käitumises, oskustes ning nendevahelistes seostes. Laps õpib eelkõige matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu ja harjutamise kaudu.

Vene psühholoogi Lev Vögotski teooria kohaselt peab õpetaja õppetegevuse kavandamisel arvestama kahe olulise aspektiga: sellega, mida laps suudab sooritada iseseisvalt, ning sellega, mida ta suudab täita täiskasvanu või kompetentsema eakaaslase juhendamisel. Vögotski rõhutas, et õpetamisel ei tohiks keskenduda üksnes lapse iseseisvale võimekusele, vaid tuleb arvestada ka tema potentsiaaliga tegutseda sotsiaalses situatsioonis. Õppetegevus peaks aset leidma nn lähima arengu tsoonis, see on arenguala, kus õppimine toimub eeldusel, et last toetab ja suunab keegi, kes on temast arenguliselt ees. Sellises juhendatud koostöös saab õppija liikuda edasi oma iseseisva toimetuleku suunas (Kivi jt., 2005). Olulisel kohal on õpetaja oskus kujundada õppijale mitmekesiseid ja toetavaid õpikeskkondi, mis vastavad nüüdisaegsele õpikäsitusele. Samuti on tähtis spetsialistide kaasamine, kes suudavad oma valdkonna teadmisi huvitavalt ja arusaadavalt edasi anda (Tuuling, 2017, lk 10).

2.2. Muuseumi mõiste ja ülesanded

Muuseum on alaliselt tegutsev ning üldsusele avatud kultuuri- ja haridusasutus, mis tegutseb ühiskonna ja selle arengu teenistuses ega taotle majanduslikku kasumit. Selle põhieesmärk on koguda, säilitada, uurida ja vahendada inimese ning tema elukeskkonnaga seotud vaimset ja materiaalselt kultuuripärandit. Muuseumi tegevus täidab hariduslikke, teaduslikke ning elamuslikke eesmärke (Sõnastaja, 2015). Muuseumi missioon on säilitada kultuuriline järjepidevus ning toimida sillana minevikukogemuse ja tuleviku vahel. Muuseumid kujundavad ja hoiavad ühiskonna identiteeti, vahendades meie lugu nii Eesti elanikele kui ka rahvusvahelistele külalistele. Neil on oluline sotsiaalne ja majanduslik mõju ning märkimisväärne potentsiaal kaasa aidata haritud, säästliku ja avatud ühiskonna kujunemisele. Lisaks panustavad muuseumid inimeste heaolusse ning on loovuse ja innovatsiooni allikaks (Kultuuriministerium, 2025).

2.3. Muuseum kui õpikeskkond

Muuseumiõpe on muuseumikeskkonnas toimuv kontekstipõhine õppetegevus, mille käigus rakendatakse erinevaid meetodeid eesmärgiga laiendada õppija teadmisi ning arendada tema oskusi (Sõnastaja, 2015). Eesti muuseumides kasutatakse haridustegevuse üldterminina mõistet „muuseumipedagoogika“, mille all mõistetakse elukestvat õpet kogu elukaare ulatuses, sihtrühmad ulatuvad lastest eakateni (Visnapuu, 2018). Eesti muuseumihariduse sõnaraamatu (Sõnastaja, 2015) kohaselt on muuseumipedagoogika muuseumihariduse osa ning interdistsiplinaarne teaduslik-praktiline distsipliin, mis paikneb museoloogia ja pedagoogika kokkupuutealal, mille peamisteks sihtrühmaks on lapsed ja noored.

Muuseumi haridusprogramm põhineb muuseumi näitusel, kogudel või muudel objektidel ja teabel, mis on seotud muuseumi tegevusvaldkonna ja keskkonnaga. Muuseumi haridusprogrammil on kindel läbiviija ning sihtrühm, kelleks on enamasti haridusasutuste õpilased. Tunni teema ja õpieesmärgid on tavaliselt selgelt määratletud, tund võib toetada riikliku õppekava eesmärke. Muuseumi haridusprogramm tugineb enamasti ettevalmistatud kavale ning selles kasutatakse mitmesuguseid õppevahendeid, materjale ja aktiivõppe meetodeid. See võib toimuda üksiku temaatilise tunnina, olla osa tunnisarjast või kuuluda laiemasse haridusprogrammi või -projekti (Sõnastaja, 2015).

Muuseumihariduslikud tegevused ja põhimõtted on seotud koolieelse lasteasutuse õppekavaga, lõimitud erinevate õppevaldkondadega ning toetavad laste üldpädevuste arengut. Õpetajal on õppetegevuse läbiviimisel võimalik kasutada muuseumi poolt väljatöötatud programme, teha koostööd muuseumipedagoogiga või rakendada oma professionaalseid teadmisi ja oskusi (Visnapuu, 2017, lk 158). Muuseumi haridusprogrammi tegevused kavandatakse eakohaselt, loogiliselt ning vaheldusrikkalt, arvestades laste arengutaset ja õpivajadusi. Oluline on tagada elamuslikkuse ja teadmiste omandamise vaheline tasakaal, et meeleliselt rikastav kogemus ei hakkaks varjutama õpieesmärkide täitmist. Teemade käsitlemisel on soovitatav maksimaalselt rakendada muuseumikeskkonna pakutavaid võimalusi, et toetada õppijate arusaamist ja seoste loomist. Seetõttu on teatud teemade käsitlemine eriti sobiv just muuseumis või muus autentsetes ja pärimuslikus keskkonnas.

Õpikeskkonna oluline kujundaja on õpetaja, kes suunab ja mõjutab laste õppetegevust. Oma rolli määratlemiseks kasutavad õpetajad sageli metafoore: mõned näevad end kui näitlejatena, kes tegutsevad pidevalt publiku ees laval; teised kirjeldavad end dirigentidena, kes juhivad orkestrit; kolmandad samastavad end aednikuga, kes külvab seemneid ja jälgib rõõmuga taimede kasvamist. Õpetajal, kes töötab mitmekultuurilises keskkonnas, on täita veelgi mitmekesisem rollikomplekt. Mitmekultuurilise kasvatuses eesmärk on ühelt poolt toetada muukeelsete laste lõimumist ning teisalt kujundada enamusrahvuse, eestlaste, hoiakuid ja suhtumist keelelistesse ning kultuurilistesse erinevustesse. See võimaldab pakkuda võrdseid võimalusi kõigile. Rühmades, kus õpivad erineva emakeele ja kultuuritaustaga lapsed, tuleb kujundada turvaline, toetav ja motiveeriv keelekeskkond, mis arvestab iga lapse individuaalseid vajadusi (Rannut, 2003). Lastes integratsiooni eesti õpperühma mõjutab otseselt õpetaja teadlikkus teise keele omandamise alustest. Näiteks peab õpetaja mõistma, et pidev tõlkimine võib vähendada lapse tähelepanu sihtkeelele, antud juhul eesti keelele, kuulamisel ning pidurdada selle mõistmist ja omandamist. Õpetajale tuleb kasuks eelnev teadmine eesootavast muuseumikülastusest, et ta saaks ette valmistada ja häälestada ka lapsi. Samavõrd oluline on muuseumis kogetu kinnistamine järeltegevuste kaudu lasteaias või koolis. Muuseumikeskkond sobib hästi nii keelekümbeluse kui ka avastusõppe toetamiseks, pakkudes lastele võimalust õppida läbi kogemuse ja tegevuspõhise lähenemise (Visnapuu, 2018).

Seega võib muuseumi käsitleda ühe õpikeskkonnana, kus õppijat toetab ja juhendab teadmistega täiskasvanu. Muuseum toetab lapse vaimset, sotsiaalset ja füüsilist arengut ning lähtub oma tegevustes nüüdisaegse õpikäsituse põhimõtetest (Sõnastaja, 2015).

2.4. Keelekümbelusprogrammid Tallinna linna muuseumides

Hetkeseisuga on Tallinna linnas üle 40 muuseumi (TripToEstonia. Tallinna muuseumid veebileht), milledest 10 pakuvad eelkooliealistele lastele keelekümbelusprogramme. Nendeks muuseumideks on:

- Tallinna Linnaelumuuseum

Muuseumitund “Keskaja mängud”- keskajal elanud lapsed harjutasid läbi mängude oskusi, mis neile hilisemas elus kasuks tulid: ratsutasid puuhobustega, viskasid nõõrist rõngaid ja tegid muud põnevat. Selleks, et ka tänapäeva lapsed neist vempudest ja viguritest osa saaksid on mängud toodud kaasaega. Proovitakse kõiki mängu ise mängida, ilusa ilmaga õues ja külma või märja ilmaga toas (Tallinna Linnaelumuuseum, s. a.). Muuseumitund on planeeritud eesti ja vene keelse LAK-õppega. Seos õppekavaga: ajalugu, inimeseõpetus, kehaline kasvatus, meeskonnatöö. Kultuuriline omapära ja rahvatraditsioonid. LAK-õppe puhul keeleõpe valikaine „oma emakeel ja kultuur“.

Muuseumitund “Jutud ja lood vanast Tallinnast” - Tallinna vanalinnas on palju põnevaid paiku, huvitavaid hooneid ja kummituslugusid, mis kõik ootavad avastamist! Tallinna lugusid ja legende jutustab keskaegne elanik. Mõnus muuseumitund, kus räägitakse lugusid Ülemiste Vanakesest, Vanast Toomasest ja Oleviste kiriku ehitamisest. Mõne legend mängitakse ka läbi. Muuseumitund on planeeritud eesti ja vene keelse LAK-õppega (Tallinna Linnaelumuuseum, s. a.).

Seos õppekavaga: ajalugu, eesti kirjandus, inimeseõpetus, orienteerumine, meeskonnatöö. Kultuuriline omapära ja rahvatraditsioonid. LAK-õppe puhul keeleõpe valikaine “oma emakeel ja kultuur”.

- Kiek in de Köki kindlustusemuuseum

Muuseumitund “Maa-alused lood” - tutvutakse lõbusal viisil bastionikäikude ja nendega seotud legendidega. Eesti, eesti + vene (keeleõpe) (Lydian, Maa-alused lood, s. a.).

Muuseumitund ”Kaitstud linn” - Tallinn on ainus Eesti linn, mida vaenuväed ei ole suutnud jõuga vallutada ega purustada – mis ja kes on Tallinna läbi aegade kaitsnud? Räägitakse linna kuulsusrikkast kaitseajaloost ja näidatakse, kuidas hansakaubandusega jõukaks saanud linn panustas kaitserajatistesse, linnamüüri ja tornidesse ning ajakohastas kindlustusi, kui külmrelvade asemel said lahingutes otsustavaks tulirelvad ja suurtükid. Tunnis saab ehitada Kiek in de Köki torni või muuta end tõeliseks sõjameheks ning laadida kahurit, lasta relva ja proovida selga kaitserüüd. Eesti, eesti + vene (keeleõpe) (Lydian, Kaitstud linn, s. a.).

- Lastemuuseum Miiamilla

Muuseumitunnid “Kõik tunded on lubatud: RÕÕM” ja “Kõik tunded on lubatud: VIHA” - muuseumitundide sari aitab paremini mõista oma tundeid, neid väljendada ja nendega toime tulla. Kuuest muuseumitunnist koosnevas sarjas on igal korral peategelaseks üks põhitunne. Mängude ja tegevuste kaudu saadakse tuttavaks tundeelukatega, kes elavad meie sees, antakse neile nimed ja õpitakse neid lähemalt tundma. Uuritakse, millise näoga on emotsioonid ja kuidas nad endast märku annavad. Muuseumitundi pakutakse LAK-õppe meetodil (Lydian, Kõik tunded on lubatud: RÕÕM; Kõik tunded on lubatud: VIHA, s. a.).

- Tallinna Rahvaste Muuseum

Muuseumitund “Joogem teed: imejoogi võlud” - tee roll kaupmeeste elus, teadmised tee kasulikest omadustest ja kasvatamisest. Teejoomine koos rõngikutega. Tunni eesmärk on näidata ja praktiliste tegevuse kaudu tutvustada lastele vana vene traditsiooni. Muuseumitundi pakutakse LAK-õppe meetodil (Lydian, Joogem teed: imejoogi võlud, s. a.).

- Eesti Tervisemuuseum

Muuseumitund “Söö terviseks!” - toidul on inimese elus suur roll ja seepärast on tähtis kujundada harjumused ja omandada algteadmised tervislikust toitumisest võimalikult varakult. Lõimitud aine- ja keeleõppe (LAK-õppe) metoodikale kohandatud muuseumitunnis tutvuvad õpilased erinevate toiduainete nimetustega, arutletakse lihtsas vormis toidukordade vajalikkuse üle ning räägitakse mitmekesise toitumise tähtsusest. Lisaks tutvutakse põgusalt seedeelundkonnaga ja selle toimimisega. Tunnis osalenud õpilane oskab teha toitumisel teadlikumaid valikuid, mõistab seedimise anatoomiat ja toob näiteid tervislikust eluviisist. Tunni sisu ja tegevused on kohandatud vastavalt vanusele, õpilased omandavad teema läbi mitmete käed külge tegevuste ja suhtluse ning on õppijana aktiivses rollis. Lõimitud aine- ja keeleõppe muuseumitund on üles ehitatud LAK-õppe põhimõtteid ja metoodikaid kasutades. LAK-õpe on katusmõiste tegevustele, mille käigus õpitakse aine teadmisi ja oskusi teises keeles (Eesti Tervisemuuseum, s. a.).

- Eesti Loodusmuuseum

Muuseumi haridusprogrammid - Eesti Loodusmuuseumis oota põnev maailm täis haridusprogramme, mis on loodud erinevaid vanuserühmi silmas pidades. Enamik programme kannab Murakamärgist ja on tihedalt seotud riikliku õppekavaga, pakkudes praktilist lähenemist ja lõimitud õppeaineid. Pakutakse haridusprogramme eesti, vene ja inglise keeles ning loonud on spetsiaalsed LAK-õppe programmid, mis aitavad venekeelsetel õpilastel omandada uusi eestikeelseid mõisteid. Lisaks on võimalus, et muuseum tuleb ise kohale. "Muuseum tuleb külla" programmide raames külastavad muuseumi õpetajad koole ja lasteaedu, tuues põneva muuseumitunni otse nende juurde. Programmides kogevad osalejad avastamisrõõmu ja eduelamust igal sammul (Eesti Loodusmuuseum, s. a.).

- Nukuteatrimuuseum

Muuseumitund "Nukuteater muinasjutus" - mida teha selleks, et elu oleks justkui muinasjutt? Nukuteatri mänguvahendeid ja LAK metoodikat kasutades sisenetakse salapärasesse muinasjutumaailma, kus lennatakse seitsme maa ja mere taha ning kohtutakse muinasjututegelastega. Muinasjututegelaste uurimine, kirjeldamine ning võlusõnade kordamine mitmekesistab lapse sõnavara ning hääldusoskust (Eesti Noorsooteater, s. a.).

- Eesti Vabaõhumuuseum

Eesti Vabaõhumuuseum pakub Eesti ajalugu ja talurahvaelu tutvustavaid muuseumitunde ning lõimumist ja keeleõpet toetavaid tegevusi. Muuseumitunnid sisaldavad mitmeid erinevaid aktiivseid tegevusi ning need aitavad uusi teadmisi kergemini omandada (Eesti Vabaõhumuuseum, s. a.).

- Eesti Kunstimuuseumi Mikkel muuseum

Muuseumitund „Nutikad nõud“ – tunni eesmärk on tutvustada vanaaegseid nõusid ning nende otstarvet, toetades muu emakeelega õpilast eestikeelses õppes. Tund toimub eesti keeles. LAK (lõimitud aine- ja keeleõppe) metoodikal põhinevad loomingulised ja kaasavad tegevused toetavad ühtaegu keeleõpet ja kunstialaste teadmiste omandamist ning innustavad õpilasi eesti keelt kasutama (Eesti Kunstimuuseum, s. a.).

- Energia avastuskeskus

Õpituba „Kristallidest tähtkujud“ - õpitoas uuritakse, mis on tähed ja tähtkujud ning õpitakse paremini tundma ja leidma mõningaid Eesti tähistaevale omaseid tähtkujusid. Õpitoas jutustatakse ka muistendeid, mille järgi tähtkujusid on läbi ajaloo meelde jäetud. Lapsed saavad teada, kuidas eristada tähte planeedist ja õpivad, et Päike on tegelikult täht. Õpitoa lõpetuseks saavad lapsed kokku kleepida särava tähtkuju. Õpitoas kasutatakse ka puutetundlikku esitlusekraani ja astronoomiatarkvara Stellarium. Eesti keele õppel põhinev õpituba (Kalev, 2022).

Seega on Tallinna linnas loodud võimalus teiskeelsete laste varase riigikeele õppimiseks muuseumikeskkonnas.

3. UURIMISTÖÖ METOODIKA

3.1. Uurimistöö eesmärk ja uurimisküsimused

Minu bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada lasteaia õpetajate teadlikkus muuseumi haridusprogrammide kasutamise võimalikkusest eelkooliealiste laste keelekümblyse toetamiseks.

Uurimuse käigus soovin teada saada kui teadlikud on lasteaiaõpetajad võimalikkusest kasutada muuseumi haridusprogramme eelkooliealiste laste keelekümblyse toetamiseks ning milline on lasteaiaõpetajate hoiak muuseumite õpikeskkonnana kasutamise suhtes.

Lasteaiaõpetajate teadlikkuse ja hoiakute väljaselgitamiseks koostas lasteaiaõpetajatele vastamiseks veebiküsitluse, mis koosnes kokku 18 küsimusest (Lisa 1). Küsimustikus järjestasin küsimused vastajate mõttelist loogikat arvestades.

Töös kirjeldan valimit nende andmete põhjal, mis selgusid küsitlusest (Lisa 1) : õpetajate vanus, haridustase, tööstaaž, millises vanuses lastega töötavad ja mis liiki rühmaga töötavad. Uurimistöö eesmärgi saavutamiseks kasutasin kvantitatiivset uurimismeetodit, milleks on veebiküsitlus. Küsitluse käigus saadud vastuseid töötlesin Google Sheets`is ning Microsoft® Excel Microsoft 365 ja tekstitöötlust programmis Microsoft® Word Microsoft 365.

Õpetajate teadlikkuse kohta sisalduvad andmed küsitluse küsimustes nr 11, 12, 15; hoiakute kohta küsimustes nr 8, 9 10, 13,14, 16, 17 ja 18. Lisaks pädevuste uurimiseks suunatud küsimustele oli küsimustikus küsimusi ka õpetajate taustateabe kohta, mis võimaldas valimi konteksti selgemalt mõista ja muuseumikeskkonna kasutamise kohta antud vastuseid täpsemalt tõlgendada. Valimit iseloomustavad küsimuste 1, 2, 3, 4, 5, 6 ja 7 vastused.

3.2. Uurimistöö metoodika valik ja kirjeldus

Antud peatükis annan ülevaate meetoditest, mida kasutasin uurimistöös. Meetodid pakuvad juhise, kuidas esitada küsimusi ja kuidas leida neile vastuseid. Uurimismeetodite all mõistetakse uurimistöö läbiviimise viise, sealhulgas vaatluse ja mõõtmise viise, andmekogumise tehnikaid ning kasutatavaid vahendeid. Kitsamas tähenduses viitab uurimismeetod konkreetsele lähenemisele, mille kaudu kogutakse vajalikku teavet uuritava nähtuse kohta.

Meetodid jagunevad üldjoontes kaheks: empiirilised, mis põhinevad vahetul kogemusel ja tegelike andmete kogumisel, ning mitteempiirilised, mis tuginevad teoreetilistele konstruktsioonidele ja analüütilisele järeltamisele. Käesolevas töös kasutatakse empiirilist, kvantitatiivset uurimismeetodit, milleks on veebipõhine küsitlus. See meetod võimaldab koguda struktureeritud ja kvantitatiivseid andmeid suuremalt vastajaskonnalt ning võimaldab saadud tulemusi usaldusväärselt üldistada (Hirsijärvi ja Huttunen, 2005, lk. 177).

Uurimistöö eesmärgi saavutamiseks rakendati kvantitatiivset uurimismeetodit, mille konkreetseks töövahendiks oli küsitlus. Küsitlus on andmekogumise meetod, mille puhul esitatakse uuritavale sihtrühmale struktureeritud küsimused, et koguda teavet nende teadmiste, arvamuste või hoiakute kohta. Küsitlus kui uurimisstrateegia võib sisaldada erinevat tüüpi küsimusi ja kasutada mitmesuguseid esitusviise, võimaldades koguda struktureeritud ja kvantifitseeritavat teavet suure hulga vastajate käest. Kui kvantitatiivsed küsitlused keskenduvad üldistatavatele arvulistele andmetele, siis süvaintervjuid kuuluvad kvalitatiivse uurimismetoodika valdkonda (Virkus, 2010). Küsitlust kasutasin uurimistöös seetõttu, et see võimaldas esitada rohkem küsimusi ning haarata küsitlusse suurema hulga inimesi (Hirsijärvi jt., 2005, lk 182).

Uurimistöös on kasutatud mugavusvalimit, mille iseloomulikuks tunnuseks on selle põhinemine vastajate lihtsal kättesaadavusel, leitavusel või koostöövalmidusel. Mugavusvalimi koostamisel ei lähtuta rangetest metoodilistest kriteeriumidest, vaid eelistatakse uurijale sobivaid ja kiiresti kättesaadavaid vastajaid (Heinaste, 2015). Sellist valimi koostamise viisi kasutatakse sageli just üliõpilastöodes, kuna see võimaldab andmeid koguda ajaliselt ja ressursiliselt mõistlikes piirides.

Küsimustiku koostamisel lähtusin töös püstitatud uurimisküsimustest ning kasutasin osaliselt ka varasemates uurimistöodes kasutatud küsimusi (Uusmaa, 2016; Visnapuu 2020), kohandades neid vastavalt oma uurimistöö fookusele. Küsitluses kasutasin nii suletud kui avatud küsimusi. Suletud küsimuste puhul esitasin vastajatele etteantud vastusevariantide või valikute komplekti, samas kui avatud küsimused võimaldasid vastajatel oma mõtteid väljendada vabalt, oma sõnadega.

3.3. Valimi moodustamine ja kirjeldus

Töös kasutasin mugavusvalimit, valimi aluseks on kahe Tallinna linna lasteaia õpetajad. Üks valimisse kuuluv lasteaed on eesti õppekeelega lasteaed ja teine on eesti keelsele õppele 01.09.2024. aastal üle läinud eelnevalt vene õppekeelega olnud lasteaed.

Küsitluse eesmärk on välja selgitada lasteaiaõpetajate teadmised ja hoiakud muuseumi keskkonna ning muuseumi haridusprogrammide keelekümbluseks kasutamise kohta.

Küsimustiku saatsin koos kaaskirjaga Tallinna linna kahele lasteaia direktoritele palvega küsimustiku edastamiseks oma lasteaiaõpetajatele. Küsitluse vormina kasutasin veebiküsitlus. Potentsiaalseid vastajaid oli 30 lasteaiaõpetajat. Kokku vastas 20 lasteaiaõpetajat kahest lasteaiaast, mis on 66% potentsiaalsest valimist.

Valimis osalejad olid kõik 100% naissoost. Vastanute vanus jäi vahemikku 20-64 eluaastat. 20 aasta vanuseid vastajaid oli kaks. Vanusegrupis (22-52 a) ja 55 ning 64 aasta vanuseid vastajaid oli vastavalt eluaastale üks. Vanuses 54 ja 63 eluaastat vastavalt kaks vastajat mõlemas vanuses.

Eesti keel on emakeel 95% vastajal ja vene keel 5% vastajal.

Pedagoogilise tööstaaži järgi jagunesid vastanud järgmiselt: 25% olid töötanud 0-3 aastat, 20% vastanutest 6-10 aastat, 25% vastanuist 11-20 aastat ja 30% vastanuist olid lasteaiaast töötanud rohkem kui 20 aastat. 4-5 aastase tööstaažiga vastanud ei olnud.

Vastanutest võrdselt 5% töötab sõimerühmas, erirühmas ja keelekümblusrühmas. 20% töötab vastanuid sobitusrühmas ja 25% vastanuist liitrühmas. Kõige suurem protsent vastanuid, s. o 40% töötab aiarühmas.

3.4. Uurimistöö protseduuri kirjeldus

Enne küsitluse läbiviimist suhtlesin telefoni teel mõlema lasteaia direktoriga.

Suhtlemise eesmärk oli ennast ja oma bakalaureusetöö teemat ja eesmärki tutvustada ning saada luba lasteaiaõpetajate kaasamiseks. Peale vestluse toimumist ja uuringus osalemiseks loa saamist saatsin neile e-kirja veebiküsimustiku lingiga, mis oli koostatud Google Formsi veebikeskkonnas.

Küsimustele vastamise periood oli 25.03 – 12.04.2024. aastal, perioodi keskel, s.o 09.04.2024. aastal saatsin vastamise lisameeldetuletuse.

Vastavalt uurimistöö eetikat puudutavatele reeglitele on küsimustele vastajad anonüümsed ning info konfidentsiaalne ning avaldatud kujul, mis ei sea ohtu uurimistöös osalenute konfidentsiaalsust. Vastav kinnitus oli kirjas küsitluse sissejuhatuses.

4. ANKEETKÜSITLUSE TULEMUSED JA ARUTELU

Minu uurimistöö eesmärgiks oli välja selgitada lasteaia õpetajate teadlikkus muuseumi haridusprogrammide kasutamise võimalikkusest eelkooliealiste laste keelekümblyse toetamiseks.

Uurimustöö eesmärgi saavutamiseks püstitasin kaks uurimisküsimust:

1. Kui teadlikud on lasteaiaõpetajad muuseumi haridusprogrammide kasutamise võimalikkusest eelkooliealiste laste keelekümblyse toetamiseks?
2. Milline on lasteaiaõpetajate hoiak muuseumi õpikeskkonnana kasutamise suhtes?

Vastavalt uurimistöös püstitatud küsimustele annan ülevaate veebiküsitluse tulemustest, mis avavad õpetajate teadlikkust ja hoiakuid ning arutlen saadud tulemuste üle tuginedes teoreetilistele materjalidele ja varasematele uuringutele samas peatükis.

4.1. Alushariduse õpetajate teadlikkus muuseumi haridusprogrammide kasutamise võimalikkuse kohta eelkooliealiste laste keelekümblyse toetamiseks

Õpetajate teadlikkuse kohta sisalduvad andmed veebiküsitluse küsimustes nr 11, 12, 15, milledest küsimus 11 ja 15 on suletud küsimused ja küsimusele 12 tuli anda avatud vastused. Küsimuses 11 hindasis vastajad seda, kuivõrd nende arvates keelekümblyse õppemudeli põhimõtteid on võimalik muuseumi haridusprogrammides või õppekäikudel muuseumisse kasutada.

Tabel 1. Keelekümbluse õppemudeli põhimõtete kasutamine muuseumis

Väide	Ei	Ei oska öelda	Enamasti	Jah	Mõningal määral
Põhimõte "üks inimene, üks keel"	10%	10%	25%	40%	15%
Muuseumiõpetaja on lastele emakeelse keelekandjana eeskujuks	0%	15%	15%	65%	5%
Lapsed saavad kuulda erinevaid inimesi rääkimas	10%	25%	15%	40%	10%
Lapsed puutuvad kokku erineva kultuuri esindajatega	10%	20%	10%	45%	15%
Lapsi ei suunata teist keelt kasutama vaid üksnes julgustatakse	15%	35%	20%	25%	5%
Keeleõpe toimub sotsiaalses suhtluses	0%	20%	20%	50%	10%
Lapsed näevad ja kuulevad õpetajaid omavahel loomulikus sotsiaalses suhtlusolukorras	0%	25%	15%	60%	0%
Muuseumiõpetajad oskavad kasutada eakohast ja arusaadavat sõnavara	0%	30%	40%	25%	5%
Kasutatakse ettelugemist	5%	25%	5%	35%	30%
Küsitakse küsimusi	5%	20%	25%	45%	5%
Antakse aega vastata	5%	25%	20%	45%	5%
Lapsed saavad teada/omandavad uusi sõnu	0%	30%	20%	40%	10%
Kasutatakse muuseumikeskkonda kui terviklikult kujundatud eripärast meeli ergutavat ruumi	0%	25%	15%	50%	10%
Kasutatakse näitlikustavaid esemeid, pildimaterjali	0%	25%	15%	55%	5%
Kasutatakse näitlikustavaid tekste	5%	25%	25%	30%	15%
Kaustatakse demonstratsioone ja kaasavaid tegevusi	0%	30%	30%	30%	10%
Kasutatakse mitteverbaalset suhtlemist-kehakeelt, žeste	0%	25%	15%	30%	30%
Kasutatakse kooris kordamist, (liisu)salmide lugemist	20%	35%	10%	20%	15%
Kasutatakse mängulisi tegevusi	0%	25%	15%	55%	5%
Kasutatakse laulu/laulumänge	15%	30%	25%	25%	5%
Muuseumiprogrammis on võimalik erinevaid valdkondi lõimida	0%	25%	15%	45%	15%
Lastaiaõpetaja on muuseumiprogrammi tegevustes osaline ja julgustaja	0%	25%	15%	55%	5%
Muuseumikeskkond on lastele turvaline	0%	25%	20%	55%	0%

Õpetajad andsid skaalaküsimustes (ei, ei oska öelda, enamasti, jah, mõningal määral) vastused keelekümblust iseloomustavale põhimõtete kasutamisele muuseumitundides.

Enamus lasteaiaõpetajaid 80% (65% „Jah“, 15% „Enamasti“) arvas, et muuseumiõpetaja on lastele emakeelse keelekandjana eeskujuks.

Valdav enamused 75% vastajatest arvasid, et muuseumikeskkond on lastele turvaline keeleõppe keskkond (55% „Jah“, 20% „Enamasti“), kus lapsed näevad õpetajaid loomulikus suhtlussituatsioonis 75% (60% „Jah“, 15% „Enamasti“).

Viiele väitele anti hinnang võrdselt 70%, s.o muuseumi keskkonnas kasutatakse mängulisi tegevusi 70% (55% „Jah“, 15% „Enamasti“), lasteaiaõpetaja on nendes tegevustes osaline ja julgustaja 70% (55% „Jah“, 15% „Enamasti“), kasutatakse näitlikustavaid esemeid, pildimaterjali 70% (55% „Jah“, 15% „Enamasti“), keeleõpe toimub sotsiaalses suhtluses 70% (50% „Jah“, 20% „Enamasti“) ja küsitakse küsimusi ja antakse aega vastata 70%.

Ligikaudu pooled vastanutest leiavad, et väide „üks inimene, üks keel“ on keelekümbluste põhimõte, mida on võimalik rakendada muuseumi õppekeskkonnas 65% (40% „Jah“, 25% „Enamasti“). Võrdselt 60% arvavad, et lapsed saavad muuseumikeskkonnas teada/omandada uusi sõnu 60% (40% „Jah“, 20% „Enamasti“) ning, et muuseumiprogrammis on võimalik lõimida erinevaid valdkondi 60% (45% „Jah“, 15% „Enamasti“). 55% (45% „Jah“, 10% „Enamasti“) vastanutest arvas, et lapsed puutuvad muuseumikeskkonnas kokku erineva kultuuri esindajatega.

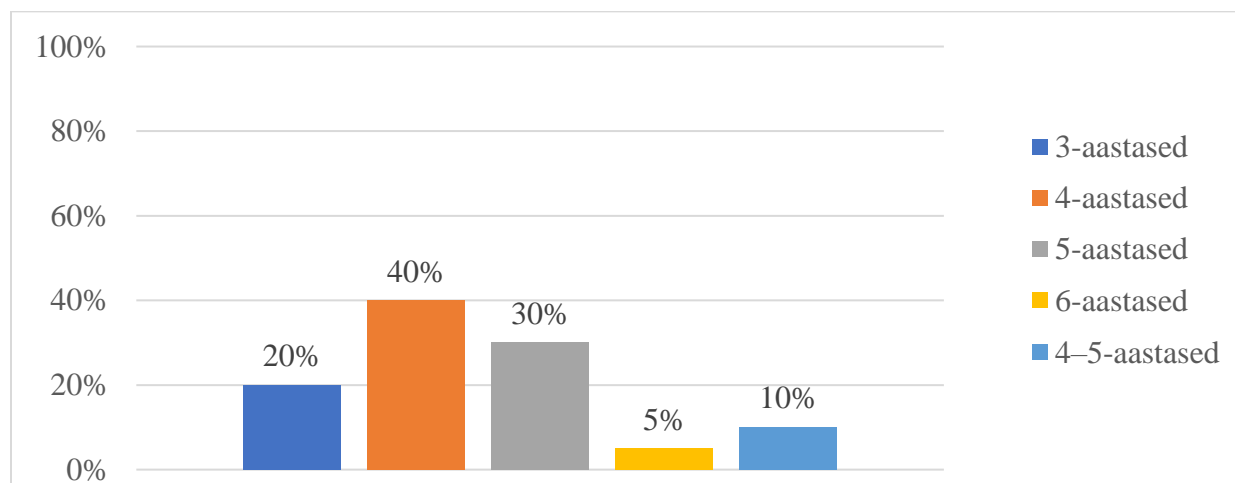
Väikseima toetustase või suurema määramatusega vastused said väited, et lapsi ei suunata teist keelt kasutama, vaid neid üksnes julgustatakse muuseumikeskkonnas 45% (25% „Jah“, 20% „Enamasti“ ja samas 35% „Ei oska öelda“). Kooris kordamise, (liisu)salmide lugemise väide sai madalaima toetuse, vaid 30% nõustus, 35% ei osanud öelda ja 20% ei nõustunud.

Tulemuste põhjal selgus, et enamused vastajaid hindab muuseumihariduse keskkonda, muuseumi õpetajat kui keelekandjat ja tegevusi lapse keele arengu toetajana väga positiivselt. Eriti kõrgelt hinnatakse õpetaja rolli eeskujuna, turvalisust ja suhtlusvõimalusi.

Seega on õpetajad tunnustanud muuseumide püüdlusi pakkuda õpikeskkonda, mis toetab õppekava eesmärkide saavutamist, käsitlemaks erinevate temade lõimitud käsitlemist ja

väärtuskasvatust ning mõistnud, et muuseumikeskkonda on võimalik kasutada õppekava eesmärkide saavutamiseks (Visnapuu, 2017, lk 158).

Samuti on õpetajate jaoks oluline, et nad saaksid arendada oma loovust ja oskusi kasutades muuseumikeskkonda keeleõppe täiustamiseks, eriti läbi mänguliste ja visuaalsete meetodite. Sarnaselt toovad Lester, Theakston ja Twomey (2023) välja, et muuseumikeskkond pakub mitmekesist ja visuaalset tuge, mis soodustab laste sõnavara omandamist ning sotsiaalset keelekasutust. Samal arvamusel olid ka vastanud, et muuseumikeskkond on sobiv keelekümluse toetamiseks ning selle peamiseks positiivseteks aspektideks peetakse küsimustiku põhjal (vaata Tabel 1): lapsed näevad ja kuulevad õpetajaid omavahel loomulikus sotsiaalses suhtlusolukorras (60% vastanutest), kasutatakse näitlikustavaid esemeid, pildimaterjali (55% vastanutest), keeleõpe toimub sotsiaalses suhtluses (50% vastanutest).

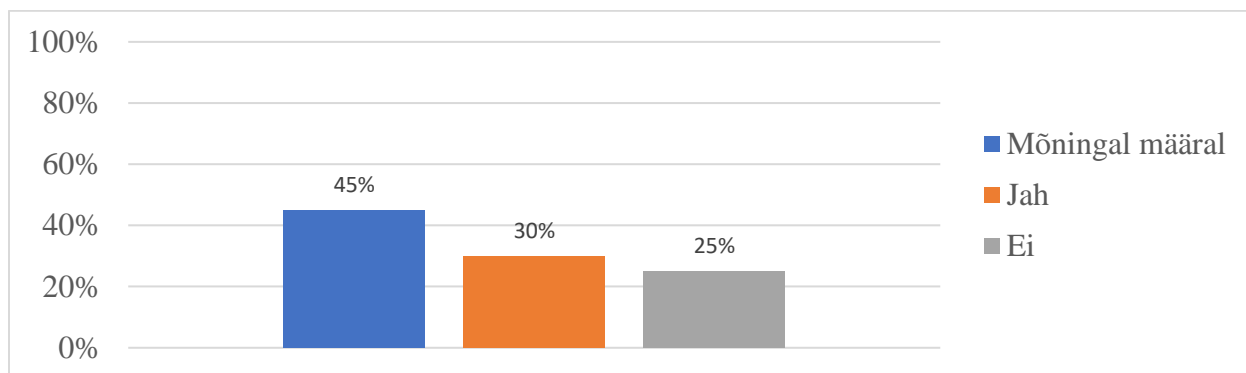

Joonis 1. Laste sobiv vanus muuseumi külastuse alustamiseks keeleõppe eesmärgil

Joonisel 1 on näha, et kõige levinum sobiv vanus keeleõppeks muuseumis on lasteaiaõpetajate arvates 4 aastat, protsentuaalselt 40%. Seda mainiti otseselt või kaudselt kõige rohkem ja tingimusena toodi välja asjaolu, et lapsel oleks oma emakeele suhtlemisoskus olemas. Vanust 5 eluaasta on samuti tihti mainitud, ligi 30% vastanutest.

3-aastastega alustamist peetakse mõnel juhul võimalikuks, umbes 20% vastanutest, kuid tavaliselt koos tingimustega, nt on lapsel omandanud emakeel.

6-aastast peeti sobivaks vaid ühel korral, see viitab sellele, et valdav enamus peab varasemat algust olulisemaks. Siin võib välja tuua seose varase keelekümbelse liigiga, kus keeleõppeprogrammidega alustatakse lasteaias või esimeses klassis, kui õpilased on umbes viieaastased (Mehisto, 2005, lk 10-11).

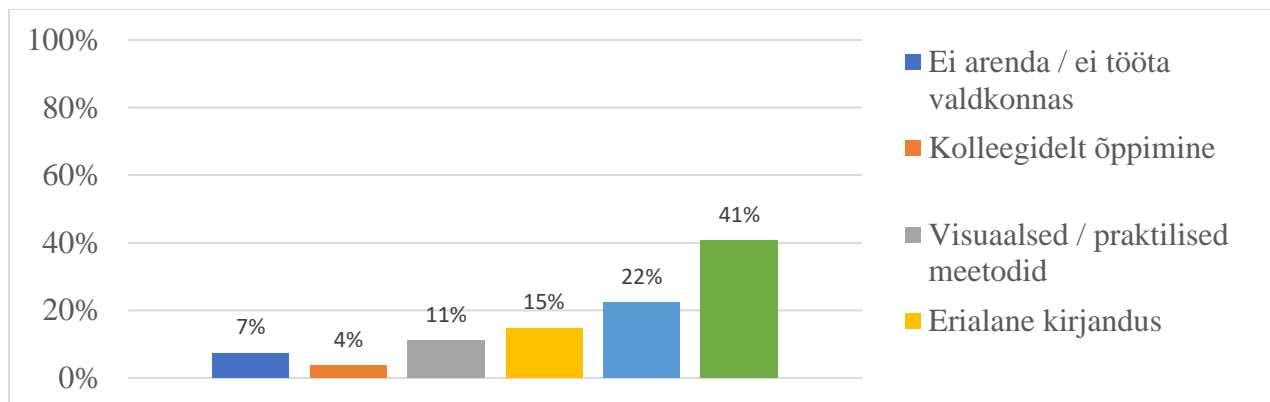

Joonis 2. Õpetaja oskus loovalt kasutada muuseumi keskkonna võimalusi varajases keelekümbles

Küsitletud lasteaiatõpetajate teadlikkus muuseumide keelekümbelust toetavatest võimalustest on keskmisel tasemel. Paljud vastajad, täpsemalt 45%, tundsid, et nad oskavad neid võimalusi loovalt kasutada vaid "mõningal määral" või ei tunne end selles valdkonnas kindlalt, nii arvas 25% vastanutest.

4.2. Alushariduse õpetajate hoiak muuseumi haridusprogrammide kasutamisest eelkooliealiste laste keelekümbelse toetamiseks

Õpetajate hoiakute kohta sisalduvad andmed küsitluse küsimustes 8, 9 10, 13,14, 16, 17 ja 18.

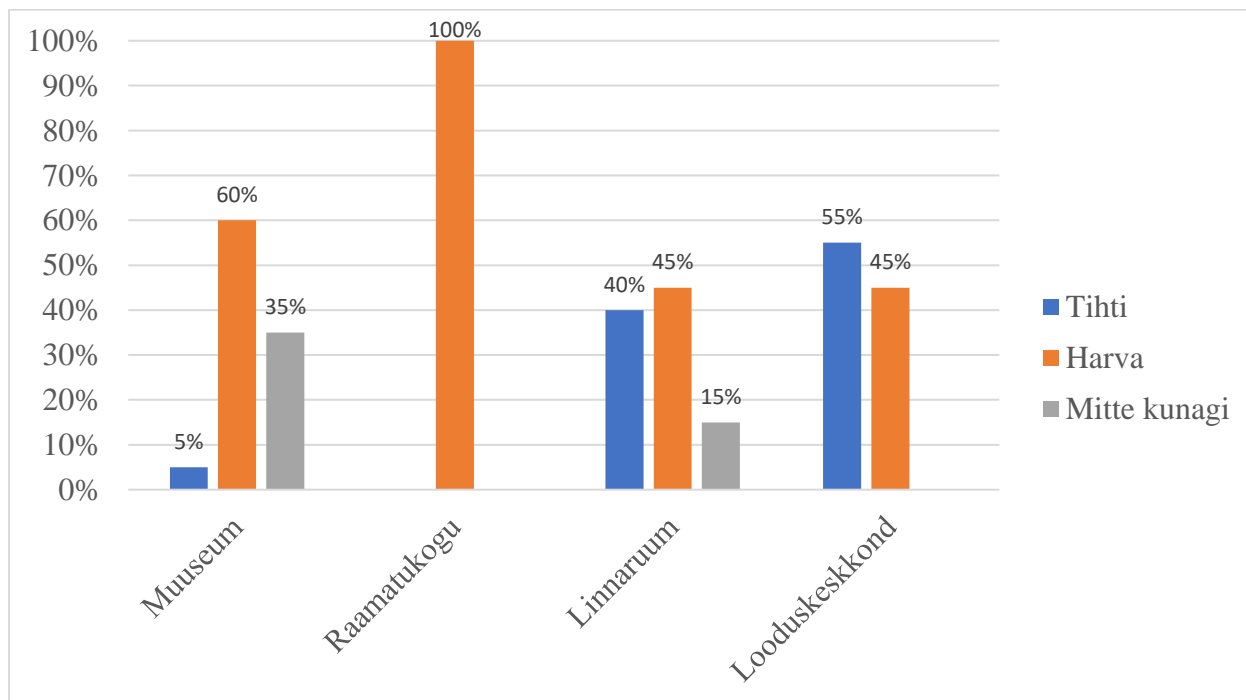

Joonis 3. Õpetajate teadmiste ja oskuste täiendamise viisid keelekümblyse valdkonnas

Kõige rohkem kasutatav infoallikas on internet, pea 41%, eriti Youtube, artiklid, videod ja üldine infootsing.

Koolitused on olulised, nii arvas 22% vastanutest, kuid pigem lisaks iseseisvale õppimisele.

Visuaalne materjal ja praktilised meetodid (nt mängud, pildid) on keelekümblyses tähtsad ligi 11% jaoks vastanutest, seda eriti sõnavara omandamisel.

Joonis 4. Avatud õpikeskkondade kasutamise sagedus

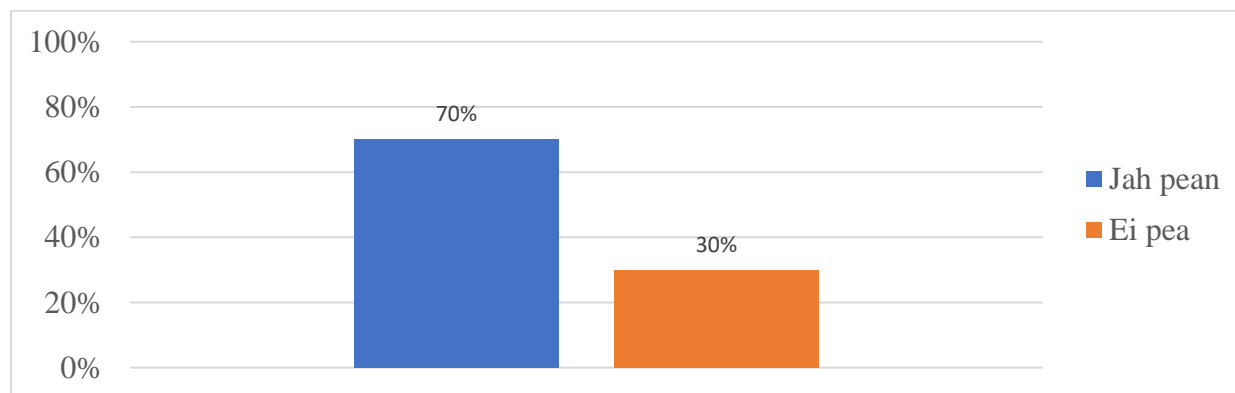
Antud joonise analüüs käsitleb avatud õpikeskkondade kasutamist lasteaiaõpetajate seas. Küsitluse tulemustest selgus, et kõige sagedamini kasutatakse looduskeskkonda, samas kui muuseumi ja raamatukogusid külastatakse pigem harva ning 35 % vastanutest ei kasuta muuseumikeskkonda mitte kunagi. Järeldusele, et õpetajad kasutavad oma igapäevatoos õppekäikudeks kõige rohkem looduskeskkonda ja linnaruumi, muuseumikeskkonda vähem, jõudis ka oma uurimistöös Margit Maasik (2023).

Küsimusele milliseid muuseumi haridusprogramme olete külastanud viimase kahe aasta vältel, toodi vastustes muuseumi põhiselt ära kordade arvuks 17, millest kahel juhul polnud tegemist muuseumiprogrammiga vaid Keskkonnaministeeriumi poolt rahastatava Lastekirjanduse keskuse külastusega.

Programmide põhiselt oli vastajate vastuseid kolm. Kõige sagedamini mainiti Eesti Vabaõhumuuseum – mainitud 4 korral ja Loodusmuuseumit – mainitud samuti 4 korral. Tervisemuuseumit mainiti 2 korral.

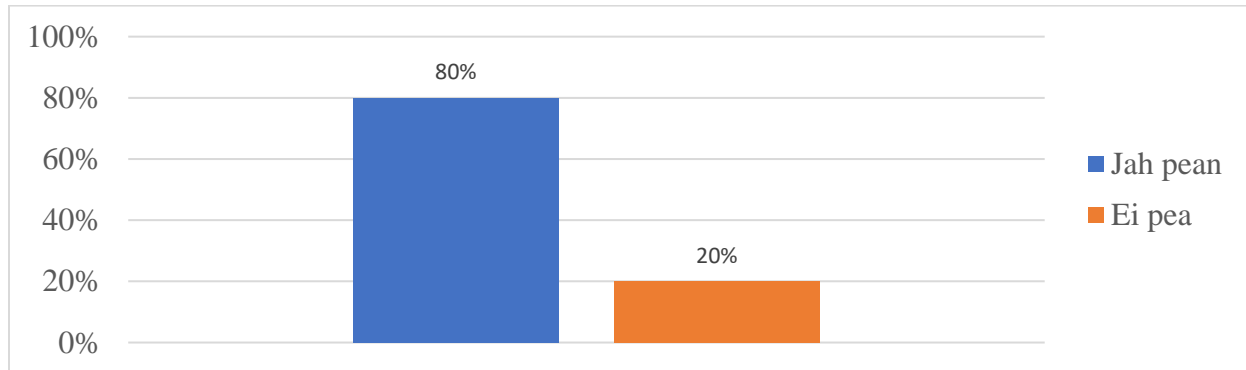
Muuseumi programmide olemasolust mitteteadmise põhjustena toodi ära võimaluse/töökohustuse puudumine, kuna tegemist on alles tööle asunud õpetajaga; töötamine tasandusrühmas, üldine huvi puudumine ja teadmatus. Üsna suur osa, ligikaudu kolmandik, umbes 40%, ei ole siiski kahe aasta jooksul ühtegi haridusprogrammi külastanud.

Küsimusele kas olete rahul muuseumide haridusprogrammide info kättesaadavusega vastasid 70% vastanud jaatavalt, ei ja võiks parem olla vastati mõlemal juhul võrdselt 15%.

Joonis 5. Koolituse vajadus muuseumi haridusprogrammide integreerimiseks varajasse keelekümblusse

Enamus vastanutest leiab, et koolitused on vajalik, pea 70%, et tõhusamalt integreerida muuseumiharidusprogramme varajasse keelekümblusse. Samas 20% vastanutest leiab, et koolitusi pole vaja.

Joonis 6. Ressursside vajalikkus muuseumi haridusprogrammide integreerimiseks varajasse keelekümblusse

Vastustest selgub, et valdav enamus, umbes 80% õpetajaid, leiab, et rohkem ressursse on vajalik, et toetada muuseumiharidusprogrammide lõimimist varajasse keelekümblusse. 20% vastanutest ei näe lisaressursside vajadust.

5. JÄRELDUSED JA ETTEPANEKUD

Keelekümbelprogrammi rakendamine alushariduses ja selle sidumine erinevate õpikeskkondadega on varajases keeleõppes väga tähtsal kohal. See võimaldab muukeelsetel lastel juba varajases eas integreeruda Eesti ühiskonda ning annab neile teadmised riigikeele valdamiseks vähemalt suhtlustasandil.

Töö tulemused viitavad sellele, et kuigi lasteaiaõpetajad on teadlikud keelekümbeluse potentsiaalset muuseumides, ei pruugi kõik õpetajad osata neid programme oma töös rakendada.

Tabel 1 analüüsi põhjal võib järeldada, et keelekümbeluse põhimõtteid on muuseumihariduses rakendatud üsna laialdaselt. Enamik vastajaid nõustus, et muuseumid pakuvad sobivat keelekeskkonda, kus toimub loomulik suhtlus, kasutatakse erinevaid visuaalseid ja mängulisi meetodeid ning lapsi julgustatakse keelt kasutama ilma sunduseta. Samuti peetakse keskkonda turvaliseks ja õpetajaid pädevateks, mis toetab keelekümbeluse eesmärke.

Paljud vastajad nõustuvad, et muuseumiõpetajad kasutavad eakohast ja arusaadavat sõnavara. Lapsed saavad kuulda erinevaid inimesi rääkimas, mis toetab mitmekesise keelekogemuse omandamist. Keeleõpe toimub sotsiaalses suhtluses ning lastele ei panda kohustust rääkida teises keeles, vaid neid julgustatakse, mis on keelekümbelusele omane.

Kasutatakse näitlikustavaid esemeid, pilte, tekste, kehakeelt, demonstratsioone, mängulisi tegevusi, laulumänge ja kooris kordamist – kõik need toetavad varajast keeleõpet loomulikus ja mängulises vormis. Muuseumiprogrammid võimaldavad lõimida erinevaid valdkondi ja tegevustes osalevad aktiivselt ka lasteaiaõpetajad, mis suurendab õppimise tõhusust. Samuti hinnatakse, et muuseumikeskkond on lastele turvaline, mis on oluline keeleõppe toimumiseks.

Kolleegidelt õppimine ja kogemuste jagamine võiks olla rohkem toetatud, sest seda mainiti harva.

Küsimuse „Kas peate vajalikuks rohkem koolitust, et integreerida muuseumi haridusprogramme varajasse keelekümbelusse“ tulemused viitavad suurele vajadusele koolituse järgi, kuna valdav osa vastanutest leiab, et koolitused on vajalikud ja ainult väike osa vastanutest leiab, et koolitusi pole vaja.

Lisaks suurele koolitusvajadusele tunnetavad õpetajad suurt vajadust ka lisatoetuste järele, seda just ressursside osas. See rõhutab asjaolu, et muuseumiharidusprogrammide tõhus lõimimine keelekümbelusse ei toimu iseenesest, vaid vajab sihipärast tuge ja investeringuid.

Õpetajad kasutavad muuseumi kui avatud õpikeskkonda võrreldes looduskeskkonna, linnaruumi ja raamatukoguga valdavalt harva või mitte kunagi. Mõned üksikud õpetajad mainisid ka sagedasemat kasutamist. Vastustest selgus, et Vabaõhumuuseumi ja Loodusmuuseumi programme - kus pakutakse ka keelekümbeluse programme - mainiti kõige rohkem.

Tööst selgub, et muuseumi haridus

programmid on sobivad keelekümbeluseks kuna enamus lasteaiaõpetajaid arvas, et muuseumiõpetaja on lastele emakeelse keelekandjana eeskujuks, et muuseumikeskkond on lastele turvaline keeleõppe keskkond, kus lapsed näevad õpetajaid loomulikus suhtlussituatsioonis, muuseumi keskkonnas kasutatakse mängulisi tegevusi, kus lasteaiaõpetaja on nendes tegevustes osaline ja julgustaja, samuti kasutatakse näitlikustavaid esemeid, pildimaterjali, keeleõpe toimub sotsiaalses suhtluses, kus küsitakse küsimusi ja antakse aega vastata.

Selle üheks peamiseks põhjuseks võib olla teadlikkuse ja koolituste puudumine muuseumide hariduslike võimaluste kohta. Üle poolte vastanutest peab koolitusi oluliseks muuseumiharidusprogrammide tõhusamaks lõimimiseks varajase keelekümbelusega, mis osutab vajadusele täiendada õpetajate teadmisi ja oskusi meetoodika, koostöövõimaluste ning keeleõppe toetamise vallas muuseumihariduse kaudu. Samas ligikaudu veerand vastanutest leiab, et koolitusi pole vaja, mis võib viidata sellele, et kas neil juba on piisavalt teadmisi või nad ei näe vajadust muuseumihariduse integreerimiseks oma töös.

Töö osaliseks piiranguks võib pidada veebiküsitluses osalenud lasteaiaõpetajate, kes töötavad keelekümbeluse rühmades, vähest osavõttu, s.o ainult mõned küsitletutest.

Järeldused põhinevad üle poolte muuseumitunde külastanud eestikeelsete lasteaiaõpetajate üldistele muuseumikogemustele.

Lähtudes uurimistulemustest teen järgmised ettepanekud:

1. Kaasata lasteaiaõpetajaid muuseumitundide ja haridusprogrammide planeerimisse ning läbiviimisesse. Õpetajad on muuseumis olulised tugiisikud. Nende aktiivne osalus tugevdab keelekümblyse eesmärke ja aitab siduda muuseumiõppe lasteaia õppe- ja kasvatustegevusega.

2. Arendada õpetajatele suunatud koolitusi muuseumipedagoogikast keelekümblyse kontekstis.

Kuna osa õpetajatest tunnetas ebakindlust oma teadmistes (nt pea pool õpetajatest vastas, et oskab kasutada muuseumi võimalusi ainult „mõningal määral“), tuleks pakkuda praktilisi koolitusi koos muuseumispetsialistidega muuseumikeskkonnas.

3. Tugevdada muuseumide ja lasteaedade koostöövõrgustikke. Näiteks luua Tallinna lasteaedade ja muuseumide vaheline suhtlusplatvorm, kus jagatakse häid praktikaid ja töötatakse välja regulaarseid koostöövorme.

4. Soodustada vanemate teadlikkust ja kaasamist. Kuna lapsevanemad on olulised partnerid keele arendamisel, võiks muuseumikülastused olla ka pereüritused või sisaldada järeltegevusi, mida vanemad saavad kodus jätkata.

KOKKUVÕTE

Minu uurimustöö eesmärgiks oli välja selgitada lasteaia õpetajate teadlikkus muuseumi haridusprogrammide kasutamise võimalikkusest eelkooliealiste laste keelekümblyse toetamiseks. Uurimuse käigus soovisin teada saada, milline on lasteaiaõpetajate hoiak muuseumeid õpikeskkonnana kasutamise suhtes ning kui teadlikud on lasteaiaõpetajad võimalikkusest kasutada muuseumi haridusprogramme eelkooliealiste laste keelekümblyse toetamiseks.

Uurimustöös keskendusin sellele, kuidas muuseumikeskkond saab toetada keelekümblysprogramme, mida rakendatakse lasteaedades, et aidata lastel omandada teist keelt (eesti keel vene kodukeelega lastele). Töö jaguneb erinevateks peatükkideks, kus tutvustan keelekümblyse ajalugu, erinevaid mudeleid ja selle seost muuseumihariduse programmidega. Samuti annan ülevaade Tallinna muuseumites pakutavatest keelekümblysprogrammidest.

Uuringu tulemused näitavad, et lasteaiaõpetajad on teadlikud keelekümblyse põhimõtetest ja muuseumides pakutavatest haridusprogrammide võimalustest, kuid nende oskus neid praktikas kasutada on enamasti kesine. Muuseumi haridusprogrammide üldine kasutamine õppe -ja kasvatustegevusteks kasutab veidi üle poolte küsitletud lasteaiaõpetajate. Tulemused viitavad sellele, et muuseumide haridusprogrammide rakendamine varajase keelekümblyse toetamiseks on õpetajate arvates vajalik ja võimalik, kuid õpetajate endi teadmised ja oskused vajavad täiendamist.

Tulevikus võiks korraldada täiendkoolitusi ja praktilisi tegevusi koos muuseumispetsialistidega muuseumikeskkonnas, mis aitaksid lasteaiaõpetajatel paremini mõista, kuidas kasutada muuseumikeskkonda keelekümblysprogrammi raames. Samuti võiks teha koostööd muuseumipedagoogidega, et õpetajatele pakkuda täiendavat tuge ja inspireerivat metoodilist nõustamist.

Lõppkokkuvõttes on uuringu tulemused olulised mitte ainult keeleõppe haridusmaastiku kujundamise ja teadlikkuse tõstmise seisukohalt, vaid ka muuseumi keelekümblysprogrammidest tõhustamise ja rakendamise osas Eesti lasteaedades.

KASUTATUD KIRJANDUS

Cox-Petersen, A. M., Marsh, D., Kiesel, J. & Melber, L. M. (2003). *Investigation of guided school tours, student learning, and science reform recommendations at a museum of natural history*. Journal of Research in Science Teaching, 40(2),200–218

Eesti Kunstimuuseum. (s. a.). LAK-tund „Nutikad nõud“

<https://kunstimuuseum.ekm.ee/syndmus/nutikad-noud/> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Eesti Loodusmuuseum. (s. a.). Haridusprogrammid.

<https://loodusmuuseum.ee/et/haridus/haridusprogrammid> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Eesti Noorsooteater. (s. a.). Muuseumimäng „Nukuteater muinasjutus“.

<https://www.eestinoorsooteater.ee/et/muuseumim%C3%A4ng-%E2%80%99Enukuteater-muinasjutus%E2%80%9D> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Eesti Tervisemuuseum. (s. a.) LAK-õppe tunnid. <https://tervisemuuseum.ee/haridus/lak-ope/> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Eesti Vabaõhumuuseum. (s. a.). Haridus. <https://evm.ee/haridus> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Erelt, T. (2014) *Hariduse- ja kavatsuse sõnaraamat*. Eesti Keele Sihtasutus.

Faitaki, F., Nation, K. & Murphy, V. A. (2021). *Immersion in the Early Years: The future of education and children’s key to success*, lk 126. https://www.researchgate.net/profile/Catherine-Hasted/publication/357205350_Yidan_Prize_Conference_Finalists_2021/links/61c1a53eabfb4634cb321c58/Yidan-Prize-Conference-Finalists-2021.pdf#page=125

Haridus- ja teadusministeerium. *Eestikeelsele haridusele üleminek*. <https://www.hm.ee/uleminek> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

HARNO. (2021). *Mis on keelekümbel?* https://oppekava.ee/wp-content/uploads/2021/08/KK_2021_A5_web.pdf (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Heinaste, U. (2015). *Pedagoogika uurimismeetodid 2*.

<https://medium.com/@urmash/pedagoogika-uurimismeetodid-2-8c9e5c69a423>

Henderson, T. Z., Atencio, D. J. (2007). Integration of play, learning, and experience: What museums afford young visitors. *Early Childhood Education Journal*, 35(3), 245–251

Hirsijärvi, S. & Huttunen, J. (2005). *Sissejuhatus kasvatusteadusse*. Kirjastus Medicina.

Hirsijärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2005). *Uuri ja kirjuta*. Kirjastus Medicina.

Kalev, T. (2022). *Energia Avastuskeskus toob füüsilise maailma teadmised teooriast praktikasse*. Õpetajate Leht. <https://opleht.ee/2022/09/energia-avastuskeskus-toob-fuusilise-maailma-teadmised-teooriast-praktikasse/> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Keelekümbelprogrammi toetuse taotlemise ja kasutamise ning kvaliteediauhinna konkursi läbiviimise tingimused ja kord. Vastu võetud 27.04.2022 nr 11 (jõust 03.05.2022)
<https://www.riigiteataja.ee/akt/117012023006>

Kivi, L., Nugin, K. & Õun, T. (2005). *Laps ja lasteaed. Lasteaiaõpetajate käsiraamat*. AS Atlex.

Koolieelse lasteasutuse seadus. Vastu võetud 18.02.1999 (jõust 27.03.1999)
<https://www.riigiteataja.ee/akt/128122022045>

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. Vastu võetud 29.05.2008 nr 87 (jõust 01.09.2008)
<https://www.riigiteataja.ee/akt/12970917?leiaKehtiv>

Kukk, A., Sarv, E-S., Muldma, M. & Talts, L. (2012). *Keelekümblejate toimetulek õppekava eesmärkidega 2007–2011*. Tallinna Ülikool.
https://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/40682/Keel_varanekeelekumb.pdf (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Kultuuriministerium. *Kultuuriväärtused ja digitaalne kultuuripärand*.
<https://www.kul.ee/kultuurivaartused-ja-digitaalne-kultuuriparand/muuseumid> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Lester, N., Theakston, A., & Twomey, K. (2023). *The role of the museum in promoting language word learning for young children*. Research Gate.

<https://www.researchgate.net/publication/367042541> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Lydian. (s. a.). Joogem teed: imejoogi võlud. <https://lydian.ee/broneeri/programmid/tallinna-rahvaste-muuseum/joogem-teed-imejoogi-volud/> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Lydian. (s. a.). Kaitstud linn. <https://lydian.ee/broneeri/programmid/kiek-in-de-kok-kindlustuseum/kaitstud-linn/> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Lydian. (s. a.). Kõik tunded on lubatud: RÕÕM. <https://lydian.ee/broneeri/programmid/miiamilla/koik-tunded-on-lubatud-room/> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Lydian. (s. a.). Kõik tunded on lubatud: VIHA. <https://lydian.ee/broneeri/programmid/miiamilla/koik-tunded-on-lubatud-viha/> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Lydian. (s. a.). Maa-alused lood. <https://lydian.ee/broneeri/programmid/kiek-in-de-kok-kindlustuseum/maa-alused-lood-iii-kooliaste/> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Maasik, M. (2023). Lasteaiaõpetajate pädevus muuseumi kui avatud õpikeskkonna kasutamisel õppeja kasvatustegvuses Tartu linna näitel. Bakalaureusetöö.

<https://dspace.ut.ee/items/7dc98b50-6b41-4356-88d5-fef52710a942> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Mehisto, P. (2005). *Keelekimbluse käsiraamat*. Tallinn.

Nissim, Y., Weissblueth, E., Scott-Webber, L., & Amar, S. (2016). *The Effect of a Stimulating Learning Environment on Pre-Service Teachers' Motivation and 21st Century Skills*.

https://www.researchgate.net/publication/301573375_The_Effect_of_a_Stimulating_Learning_Environment_on_Pre-Service_Teachers'_Motivation_and_21st_Century_Skills (viimati vaadatud 15.05.2025)

- Oad, K. (2021). *Keelekümbelus on efektiivne õppemeetod*. Õpetajate Leht.
<https://opleht.ee/2021/01/keelekumblus-on-efektiivne-oppemeetod/> (Viimati vaadatud 15.05.2025).
- Pavelson, M. (1998). *Multikultuurne Eesti: Haridussüsteemi ülesanded*. ptk 3.1 lk 178-179. OÜ Vali Press.
- Põhikooli riiklik õppekava. Vastu võetud 06.01.2011 nr 1 (jõust 17.01.2011)
<https://www.riigiteataja.ee/akt/108032023005>
- Rannut, Ü. (2003). *Muukeelsete laste integreerimine Eesti koolis*. Tallinn: TPÜ Kirjastus.
- Rannut, Ü. (2004). *Kuidas keeles kümmeldakse*. Emakeele Selts, Oma Keel, nr 1/Kevad 2004.
https://www.emakeeleselts.ee/omakeel/2004_1/Rannut.pdf (Viimati vaadatud 15.05.2025).
- Rodriguez, E. T. & Tamis-LeMonda, C. S. (2011). *Trajectories of the home learning environment across the first 5 years: Associations with children's vocabulary and literacy skills at prekindergarten: Trajectories of the home learning environment*. Child Development, 82(4), 1058–1075.
- Sõnastaja: Eesti muuseumihariduse sõnastik (2015). Koostajad Lüsi, A., Purre, A., Orula, E - L., Visnapuu, K., Telve, K., Kibuspuu, L., Sepp, P., & Pani, T. (Toim). Eesti Muuseumihariduse terminikomisjon. <https://www.digar.ee/arhiiv/et/raamatud/68692> (Viimati vaadatud 15.05.2025).
- Tallinna Linnaelumuuseum. (s. a.). *Lasteaed ja algkool*.
<https://linnamuuseum.ee/linnaelumuuseum/haridus/lasteaed-ja-alkkool/> (Viimati vaadatud 15.05.2025).
- Talts, L., Kukk, A., Kanne, M., Muldma, M. (2008). *Keelekümbeluslasteaija lõpetanutekoolivalmidus. Uuringu I. etapi aruanne*. Tallinn. OÜ Vali Press.
- TripToEstonia kodulehekül. *Muuseumid Tallinnas*.
<https://triptoestonia.com/et/tallinn/muuseumid/> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Tuuling, L. (2017). *Lapsevanema ja õpetaja roll lapse arengu toetamisel*, viidatud Tuuling, L. & Pramann, S. (Toim.) *Lapsevanem ja õpetaja lapse arengu toetajana II. Kasvatusteadus ja kasvatustegelikkus alushariduses*, lk 7-11 kaudu. Rakvere: Tallinna Ülikooli Rakvere Kolledž.

Uusmaa, S. (2016). *Lasteaiaõpetajate teadlikkus muuseumiharidusest ja selle võimalustest alushariduse toetamisel*. Bakalaureusetöö. Tallinna Ülikooli Rakvere Kolledž.

Virkus, S. (2010). *Infokäitumise, info hankimise ja otsingu ning infopädevuse uurimise meetodid*. Tallinna Ülikool.

<https://www.tlu.ee/~sirvir/Infootsingu%20teooria/Infokaitumise,%20info%20hankimise%20ja%20%20otsingu%20ning%20infopadevuse%20uurimise%20meetodid/ksitlused.html> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Visnapuu, K. (2017). *Muuseumipedagoogika*. Rmt Nugin, K. & Õun, T. (Koost.). *Õppe-ja kasvatustegevus lasteaias* (lk 153-168). AS Atlex.

Visnapuu, K. (2018). *Kui klassiruum jääb kitsaks. Muuseumipedagoogika-NÕK 1990-test aastatest*. Huvitav Kool. <https://www.huvitavkool.ee/2018/07/kui-klassiruum-jaab-kitsaks.html> (Viimati vaadatud 15.05.2025).

Visnapuu, K. (2020). *Muuseumipedagoogika rakendamise võimalused formaalhariduses Tartu* <https://dspace.ut.ee/server/api/core/bitstreams/6ee52bee-fe1e-4cce-af84-8cdfef1cea4d2/content> (viimati vaadatud 15.05.2025).

LISA. Küsimustik

Olen Meelika Jürnas, Tartu Ülikooli Narva kolledži kolmanda kursuse üliõpilane.

Minu bakalaureusetöö eesmärk on välja selgitada lasteaia õpetajate teadlikkus muuseumi haridusprogrammide kasutamise võimalikkusest eelkooliealiste laste keelekümblyuse toetamiseks. Uurimuse käigus soovin teada saada kui teadlikud on lasteaiaõpetajad võimalikkusest kasutada muuseumi haridusprogramme eelkooliealiste laste keelekümblyuse toetamiseks ning milline on lasteaiaõpetajate hoiak muuseumite õpikeskkonnana kasutamise suhtes.

Küsitluses kasutatavad andmed on anonüümsed ja kasutan neid ainult käesoleva töö valmimiseks. Küsimustele vastamine võtab aega ligikaudu 15 - 20 minutit. Teie soovi korral olen nõus oma uurimistulemusi jagama.

Olen Teile vastuste eest väga tänulik!

Lugupidamisega

Meelika Jürnas

Tartu Ülikooli Narva kolledži üliõpilane

Küsimused:

1. Teie vanus:

2. Teie sugu:

a) naine

b) mees

3. Milline on Teie emakeel?

a) eesti

b) vene

c) muu

4. Milline on Teie haridustase:

- a) keskharidus
- b) keskeriharidus
- c) kõrgharidus

5. Millises vanuses lastega töötate?

- a) 1,5- 3aastased
- b) 4-5 aastased
- c) 6-7 aastased

6. Millises lasteaia rühmas töötate?

- a) sõimerühm
- b) aiarühm
- c) liitrühm
- d) sobitusrühm
- e) keelekümblusrühm
- f) erirühm

7. Kui kaua olete lasteaias õpetajana töötanud?

- a) 0-3 aastat
- b) 4-5 aastat
- c) 6-10 aastat
- d) 11-20 aastat
- e) kauem kui 20 aastat

8. Milliseid avatud õpikeskkondi kasutate õppetöös väljaspool lasteaeda?

(Tihti-harva-mitte kunagi)

- a) muuseum
- b) raamatukogu

- c) linnaruum
- d) looduskeskkond

9. Milliseid muuseumi haridusprogramme olete külastanud viimase 2 aasta vältel ?

10. Kas olete rahul muuseumide haridusprogrammide info kättesaadavusega?

- a) jah
- b) ei
- c) võiks parem olla

11. Kas keelekümbelse õppemudeli põhimõtteid on võimalik muuseumi haridusprogrammides või õppekäikudel muuseumisse kasutada?

	Jah	Enamasti	Mõningal määral	Ei	Ei oska öelda
Põhimõte „üks inimene, üks keel“					
Muuseumiõpetaja on lastele emakeelse keelekandjana eeskujuks					
Lapsed saavad kuulda erinevaid inimesi rääkimas					
Lapsed puutuvad kokku erineva kultuuri esindajatega					
Lapsi ei suunata teist keelt kasutama vaid üksnes julgustatakse					
Keeleõpe toimub sotsiaalses suhtluses					
Lapsed näevad ja kuulevad õpetajaid omavahel loomulikus sotsiaalses suhtlusolukorras					
Muuseumiõpetajad oskavad kasutada eakohast ja arusaadavat sõnavara					
Kasutatakse ettelugemist					
Küsitakse küsimusi					
Antakse aega vastata					
Lapsed saavad teada/omandavad uusi sõnu					

Kasutatakse muuseumikeskkonda kui terviklikult kujundatud eripärast meeli ergutavat ruumi					
Kasutatakse näitlikustavaid esemeid, pildimaterjali					
Kasutatakse näitlikustavaid tekste					
Kaustatakse demonstratsioone ja kaasavaid tegevusi					
Kasutatakse mitteverbaalset suhtlemist- kehakeelt, žeste					
Kasutatakse kooris kordamist, (liisu)salmide lugemist					
Kasutatakse mängulisi tegevusi					
Kasutatakse laulu/laulumänge					
Muuseumiprogrammis on võimalik erinevaid valdkondi lõimida					
Lastaiaõpetaja on muuseumiprogrammi tegevustes osaline ja julgustaja					
Muuseumikeskkond on lastele turvaline					

12. Millises vanuses lastega on keeleõppe eesmärgil sobiv muuseumikülastusi alustada?

13. Kas olete andnud muuseumile või muuseumipedagoogile tagasisidet?

a) jah olen

b) ei ole

14. Teete muuseumikülastuse ettevalmistamisel koostööd muuseumiõpetajaga?

a) alati

b) tihti

c) harva

d) ei tee mitte kunagi

15. Oskate loovalt kasutada muuseumi õpikeskkonna võimalusi varajase keelekümbelse toetamiseks?

a) jah

- b) ei
- c) mõningal määral

16. Kuidas arendate või täiendate oma teadmisi ja oskusi keelekümbelse valdkonnas?

17. Kas peate vajalikuks rohkem koolitust, et integreerida muuseumi haridusprogramme varajasse keelekümbelse?

- a) jah pean
- b) ei pea

18. Kas peate vajalikuks rohkem ressursse, et integreerida muuseumi haridusprogramme varajasse keelekümbelse?

- a) jah pean
- b) ei pea